

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**"ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА АДАПТИВНОЇ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ"**

Ступінь вищої освіти – Бакалавр
Спеціальність 016 «Спеціальна освіта»
Освітня програма «Корекційна психопедагогіка та логопедія»
Рік навчання 2, семестр 4 й
Форма навчання денна
Кількість кредитів ЄКТС 7
Мова викладання українська

Лектор курсу

Контактна інформація лектора
(e-mail)

Гац Георгій Опанасович
gansgeorgiy@gmail.com

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика вибіркової дисципліни
Денна форма навчання	01, Освіта/педагогіка 016 Спеціальна освіта, Корекційна психопедагогіка та логопедія бакалавр	Нормативна
Кількість годин - 210 кредитів - 7		Рік навчання 2
		Семестр 4-й
		Лекції - 34 год.
ІНДЗ: є		Практичні - 50 год. Лабораторні - Індивідуальні -
		Самостійна робота – 112 год.
		Консультації – 14 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання - українська		

II. Інформація про викладача

Гац Георгій Опанасович,

Вчене звання - кандидат педагогічних наук,

Науковий ступінь - доцент,

Посада: доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Контактна інформація: 0954800978, gansgeorgiy@gmail.com

Дні занять (згідно електронного розкладу на сайті університету)

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу.

Адаптивна фізична культура – соціальний феномен, головною метою якого є соціалізація людей з обмеженими фізичними можливостями, а не тільки їх лікування з допомогою фізичних вправ і фізіотерапевтичних процедур. Навчальна дисципліна „Теорія і методика адаптивної фізичної культури” належить до циклу нормативних навчальних дисциплін підготовки бакалавра, галузі знань 01 Освіта, спеціальності 016 Спеціальна освіта за освітньою програмою Корекційна психопедагогіка та логопедія.

2. Пререквізити: Пререквізити: "Вступ до спеціальності "Спеціальна освіта"", "Фізичне виховання", "Основи медичних знань у системі спеціальної освіти", "Теорія і методика адаптивного фізичного виховання", "Теорія і спеціальна методика виховної роботи", "Основи педагогічної майстерності спеціального педагога", "Олігофренопедагогіка з практикумом», "Діагностика та відбір дітей у заклади спеціальної освіти та навчально-реабілітаційні центри", "Методики спеціальної освіти дітей з порушеннями інтелекту і мовлення".

3. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Метою навчальної дисципліни є узагальнення специфічних теоретико-методичних закономірностей фізичного виховання дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями, які розглядаються в структурі спортивно-педагогічних, психолого-педагогічних, соціальних та медико-біологічних дисциплін.

Завданнями навчальної дисципліни реалізуються у:

- створенні в студентів уявлення про адаптивне фізичне виховання дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями, особливості рухової активності за умов різних нозологій;
- розкритті змісту основних наукових теорій, концепцій, положень, які використовуються в адаптивному фізичному вихованні дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями;
- ознайомленні студентів з методами тестування рухових можливостей при психофізичних порушеннях;
- формуванні у студентів професійного світогляду, інтересу та пізнавальної активності до проблем адаптивного фізичного виховання дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями;
- забезпеченні студентами специфіки роботи фахівців з адаптивного фізичного виховання для дієвої та ефективної реалізації процесів комплексної реабілітації дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями та їхньої соціальної інтеграції.

4. Результати навчання (Компетентності).

I. Інтегральна:

- здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у галузі спеціальної освіти або у процесі професійної діяльності, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук.

II. Загальні компетентності:

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність працювати в команді;
- здатність до міжособистісної взаємодії;
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

III. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- здатність пояснити дітям, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу в адаптивному фізичному вихованні;
- здатність ефективно реалізовувати програму фізичної адаптації;
- здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану дитини відповідними засобами й методами та документувати отримані результати;
- здатності вирішувати завдання, використовуючи методи і засоби фізичного виховання при різних нозологіях;
- використовувати в практичній діяльності сучасні технології фізкультурно-спортивної діяльності для дітей з обмеженими фізичними можливостями, гігієнічні вимоги та матеріально-технічне забезпечення занять адаптивним фізичним вихованням.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	Лек.	Практ	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ бали
Змістовий модуль 1						
Теоретико-методичні основи адаптивного фізичного виховання						
Тема 1. Адаптивне фізичне виховання, як наука та навчальна дисципліна.	8	2	2	6	-	ДС, ДБ / 1
Тема 2. Історія адаптивного фізичного виховання.	8	2	2	6	-	ДС, ДБ / 1
Тема 3. Види адаптивної фізичної культури, їх характеристика.	10	4	2	6	-	ДС, ДБ / 1
Тема 4. Основні принципи адаптивного фізичного виховання.	10	4	2	6	-	ДС, ДБ / 1
Тема 5. Законодавчі та організаційні основи адаптивного фізичного виховання в Україні.	8	2	2	6	-	ДС, ДБ / 1
Тема 6. Функції адаптивного фізичного виховання.	8	2	2	6	-	ДС, ДБ / 1
Тема 7. Засоби адаптивного фізичного виховання.	8	2	2	6	-	ДС, ДБ / 1
Тема 8. Методи адаптивного фізичного виховання.	8	2	2	6	-	ДС, ДБ / 1

Тема 9. Форми адаптивного фізичного виховання.	8	2	2	6	-	ДС, ДБ / 1
Тема 10. Медико-педагогічний контроль в адаптивному фізичному вихованні.	8	2	2	6	-	ДС, ДБ / 1
Разом за змістовим модулем 1:	84	24	20	60	-	30/10
Змістовий модуль 2 Теоретико-методичні і практичні основи адаптивного фізичного виховання дітей з інтелектуальними, мовленнєвими та іншими порушеннями						
Тема 11. Теоретико-методичні основи адаптивного фізичного виховання при порушеннях слуху.	18	2	4	8	2	ДС, ДБ / 4
Тема 12. Теоретико-методичні основи адаптивного фізичного виховання при порушеннях зору.	18	2	4	8	2	ДС, ДБ / 4
Тема 13. Теоретико-методичні основи адаптивного фізичного виховання при порушеннях опорно-рухового апарату.	18	2	4	8	2	ДС, ДБ / 4
Тема 14. Теоретико-методичні основи адаптивного фізичного виховання дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями	22	4	4	10	2	ДС, ДБ / 4
Тема 15. Методи навчання рухових дій дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.	16	-	4	8	2	ДС, ДБ / 4
Тема 16. Методи розвитку фізичних якостей і здібностей дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.	18	-	4	8	2	ДС, ДБ / 4
Тема 17. Соціалізації дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями засобами адаптивного фізичного виховання.	16	-	4	8	2	ДС, ДБ / 4
Тема 18. Форми організації адаптивної фізичної культури дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.	18	-	2	10		ДС, ДБ / 2
Разом за змістовим модулем 2:	144	10	30	52	14	30/30
Усього годин:	210	34	50	112	14	60/40

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Самостійна робота студентів узгоджена з матеріалом лекційного та практичного курсів і передбачає опрацювання теоретичних і методичних основ адаптивної фізичної культури, а також підготовку комплексів загальнорозвивальних вправ з урахуванням відхилень у здоров'ї.

IV Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються відповідно до критеріїв якості знань. Перескладання модуля відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь в представленні соціального проекту) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із викладачем.

V. Підсумковий контроль

На іспит виносяться і питання:

1. Адаптивне фізичне виховання як наука та навчальна дисципліна.
2. Історія адаптивного фізичного виховання.
3. Характеристика адаптивного фізичного виховання в Україні.
4. Види адаптивної фізичної культури.
5. Характеристика основних видів адаптивної фізичної культури.
6. Зв'язок адаптивного фізичного виховання з іншими науками та навчальними дисциплінами.
7. Мета адаптивної фізичної культури.
8. Зміст і завдання адаптивної фізичної культури.
9. Місце адаптивної фізичної культури у системі охорони здоров'я.
10. Основні принципи адаптивного фізичного виховання.
11. Закони і закономірності дидактики, які лежать в основі принципів адаптивної фізичної культури.
12. Соціальні принципи адаптивної фізичної культури.
13. Методичні принципи адаптивної фізичної культури.
14. Засоби адаптивної фізичної культури.
15. Класифікація засобів адаптивної фізичної культури.
16. Рекомендації та протипоказання до використання засобів адаптивної фізичної культури відповідно до завдань навчального матеріалу.
17. Законодавчі та організаційні основи адаптивного фізичного виховання.
18. Функції адаптивної фізичної культури.
19. Класифікація функцій адаптивної фізичної культури.
20. Функції адаптивного спорту.
21. Функції адаптивної рухової рекреації.
22. Функції фізичної реабілітації.
23. Методи адаптивного фізичного виховання.
24. Класифікація методів адаптивної фізичної культури.
25. Характеристика репродуктивного методу.
26. Характеристика проблемного методу.
27. Характеристика ігрового методу.
28. Форми адаптивної фізичної культури.
29. Класифікація форм адаптивної фізичної культури.
30. Характеристика організаційних форм адаптивної фізичної культури.
31. Зміст та характеристика уроку адаптивної фізичної культури.
32. Зміст та характеристика фізкультпауз.
33. Зміст та характеристики динамічних перерв.
34. Підходи до формування теорії і методики адаптивної фізичної культури.
35. Медико-педагогічний контроль в адаптивному фізичному вихованні.
36. Види медико-педагогічного контролю в адаптивній фізичній культурі.
37. Завдання лікарсько-педагогічного контролю. Характеристика етапного контролю.
38. Характеристика поточного контролю та оперативного контролю в адаптивному фізичному вихованні.

39. Характеристика матеріально-технічного забезпечення адаптивної фізичної культури відповідно до нозологічних груп.
40. Часткові методики адаптивної фізичної культури.
41. Медико-фізіологічні і психологічні передумови побудови часткових методик адаптивної фізичної культури.
42. Рухова сфера дітей з порушеннями в розвитку.
43. Методика адаптивного фізичного виховання дітей з вадами зору.
44. Характеристика дітей з порушеннями зору.
45. Корекція і профілактика порушень зору.
46. Методика навчання плаванню молодших школярів з порушенням зору.
47. Тестування фізичної підготовленості дітей із вадами зору.
48. Методика та організація рухливих ігор з дітьми, які мають порушення зору.
49. Методика адаптивної фізичної культури дітей з порушеннями слуху.
50. Анатомо-фізіологічна характеристика порушень слуху.
51. Характеристика дітей з порушенням слуху. Причини стійких порушень слуху.
52. Методика активізації пізнавальної діяльності глухих дітей.
53. Тестування фізичної підготовленості дітей із вадами слуху.
54. Методика адаптивної фізичної культури дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.
55. Поняття, причини і форми інтелектуальних та мовленнєвих порушень.
56. Особливості фізичного розвитку і рухових здібностей дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями
57. Корекція основних порушень у дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.
58. Додаткова фізкультурно-спортивна освіта дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями
59. Методика адаптивної фізичної культури при дитячому церебральному паралічі.
60. Поняття про дитячий церебральний параліч (ДЦП): епідеміологія, класифікація, етіологія.
61. Мовні і психічні відхилення у дітей при дитячому церебральному паралічі.
62. Оцінка ефективності занять адаптивною фізичною культурою при ДЦП.
63. Адаптивне фізичне виховання дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями в дошкільному віці.
64. Адаптивне фізичне виховання дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями у шкільному віці.
65. Рухова реабілітація дітей з ДЦП.
66. Фізичні вправи і тренажерні пристрої для збільшення активних рухів у дітей з ДЦП.
67. Завдання та засоби адаптивного фізичного виховання при ураженнях спинного мозку.
68. Епілепсія. Причини інвалідності хворих.
69. Дії персоналу в разі виникнення приступу судом у хворого епілепсією.
70. Сучасний хоспіс з позицій адаптивної фізичної культури.
71. Керівництво організаційною і методичною роботою сфери оздоровчої фізичної культури і спорту інвалідів в Україні.
72. Адаптивне фізичне виховання в похилому віці та старості.
73. Профілактика травматизму в адаптивному фізичному вихованні.
74. Методичні особливості застосування фізичних вправ в молодшому і середньому шкільному віці (7–12 років).
75. Методичні особливості застосування фізичних вправ в старшому шкільному віці при вроджених аномаліях розвитку.
76. Рухливі ігри як засіб адаптивної фізкультури.
77. Особливості роботи з батьками дітей-інвалідів.
78. Основні закономірності розвитку фізичних здібностей адаптивного фізичного виховання дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.
79. Принципи розвитку фізичних здібностей адаптивного фізичного виховання дітей з

інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.

80. Навчання рухових дій в адаптивній фізичній культурі дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.

81. Значення адаптивної фізичної культури у соціалізації людей з обмеженим станом здоров'я.

82. Особливості діяльності педагога адаптивного фізичного виховання дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.

83. Методичні помилки, що призводять до травматизму в адаптивному фізичному вихованні.

84. Рекомендації, показання та протипоказання до фізичних навантажень осіб з вадами здоров'я.

85. Управління процесом адаптивного фізичного виховання.

86. Застосування вправ корекційного спрямування для розслаблення м'язів і корекції дихання дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.

87. Методика проведення занять із розвитку загальної витривалості дітей з інтелектуальними та мовленнєвими порушеннями.

88. Значення гігієнічних чинників в адаптивній фізичній культурі.

89. Чинники зовнішнього середовища, що призводять до формування уроджених вад людини.

90. Шляхи подолання хронічного больового синдрому.

3. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Дисципліна складається з чотирьох змістових модулів. У цьому випадку підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за: а) поточне оцінювання з відповідних тем.

Таблиця 3

Розподіл балів за модулями:

Поточний контроль(мах = 40 балів)																		Модульний контроль (мах = 60 балів)		Загальна кількість балів
Модуль 1																		Модуль 2		
Змістовий модуль 1										Змістовий модуль 2								МК Р 1	МК Р 2	
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	Т 16	Т 17	Т 18	30	30	100
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	4	4	4	4	4	4	4	2			

Таблиця 4

Шкала оцінювання:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
			Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	Зараховано	A	відмінне виконання
82-89	Добре		B	вище середнього рівня
75-81			C	загалом хороша робота
67-74			D	непогано
60-66	Задовільно		E	виконання відповідає мінімальним

				критеріям
0-59	Незадовільно	не зараховано	FX	необхідне перескладання

Поточне оцінювання, яке має на меті перевірку рівня вмінь студента, здійснюється викладачем протягом семестру на практичних заняттях у межах змістового модуля. Поточне оцінювання включає в себе оцінки поточної роботи під час практичних занять. Максимальна оцінка студента за поточне оцінювання становить 40 балів.

Модульний нормативний контроль має на меті перевірку рівня умінь студента під час виконання різного виду завдань. Модульний контроль здійснюється провідним викладачем і може проводитись лише один раз.

Відсутність студента під час здавання модульного нормативу оцінюється у „0” балів.

Повторне здавання модульного нормативу для студента можливе за умови, якщо він був відсутній з поважної причини. Максимальна оцінка студента за *модульний нормативний контроль* за семестр становить 60 балів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Адаптивное физическое воспитание и спорт / Под ред. Джозефа П.Винника. – К.: Олімп. лит., 2010. – 608 с.
2. Байкіна Н. Г. Методика викладання фізичної культури та спорту інвалідів: навчальний посібник / Н. Г. Байкіна, Я. В. Крет, Д. О. Силант'єв. – Запоріжжя: ЗДУ, 2002. – 86 с.
3. Болях Є. Командні спортивні ігри у змаганнях сліпих і напівсліпих осіб / Є. Болях // Молода спортивна наука України. – Л., 2000. – Вип. 4. – С. 325–328.
4. Бріскін Ю. Паралімпійський спорт: навчальний посібник / Ю. Бріскін, А. Передерій, В. Строкатов. – Л.: Арал, 2001. – 141 с.
5. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів / Ю. А. Бріскін. – К.: Олімп. літ., 2006. – 262 с.
6. Веневцев С. И. Адаптивный спорт для лиц с нарушением интеллекта / С. И. Веневцев. – М.: Сов. спорт, 2004. – 9 с.
7. Деделюк Н. А. Теорія і методика адаптивної фізичної культури: навч. - метод. посібник для студентів / Н. А. Деделюк. – Луцьк: Вежа-Друк, 2014. – 68 с.
8. Евсеев С. П. Адаптивная физическая культура: учебное пособие / С. П. Евсеев, Л. В. Шпакова. – М.: Сов. спорт, 2000. – 240 с.
9. Закон України «Про фізичну культуру і спорт». – К.: 1993. – 22 с.
10. Карпюк Р. Сучасна термінологія адаптивної фізичної культури / Р. Карпюк, Л. Сущенко // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2008. – №3–4. – С. 220–224.
11. Ковтун А. Адаптивна фізична культура як навчальна дисципліна в системі вищої професійної освіти / А. Ковтун // Спортивний вісник придніпров'я: наук.-практ. журнал. – № 2. – 2010. – С. 182–185.
12. Косцова М. Психологічні аспекти підготовки спортсменів з вадами опорно-рухового апарату, які займаються плаванням / М. Косова // Оздоровча і спортивна робота з неповносправними. – Л., 2003. – Вип.1. – С. 54–56.
13. Круцевич Т. Ю. Понятійно-категоріальний апарат адаптивного фізичного виховання / Т. Круцевич, Р. Чудна // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2005. – №2–3. – С. 48–51.
14. Курдыбайло С. Ф. Лечебная физическая культура после ампутации конечностей и при заболеваниях опорно-двигательной системы: методическое пособие / С. Ф. Курдыбайло, Г. В. Герасимова. – СПб.: Галее-принт, 2004. – 97 с.
15. Ремажевська В. М. Лікувальна фізкультура при порушеннях опорно- рухового апарату у дітей з вадами зору / В. М. Ремажевська, Ю. М. Раніцький. – Львів: 2004. – 92 с.
16. Теорія и организация адаптивной физической культуры: учебник (в. 2 т., т. 1.]. Введение в специальность. История, организация и общая характеристика адаптивной

- физической культуры / под общей ред. проф. С. П. Евсеева. – 2-е изд. – С.: Сов. спорт, 2005. – 296 с.
17. Чудная Р. В. Адаптивное физическое воспитание. – К.: Наук. думка, 2000. – 358 с.
 18. Шанина Г. Е. Адаптивная физическая культура как фактор социального здоровья лиц с ограниченными возможностями / Г. Е. Шанина // Теория и практ. физ. культуры. – 2003. – № 1. – С. 56–57.
 19. Шапкова Л. В. Средства адаптивной физической культуры: метод. рекомендации по физкультурно-оздоровительным и развивающим занятиям детей с изменениями в интеллектуальном развитии / Л. В. Шапкова. – М.: Сов. спорт, 2001. – 211 с.
 20. Яшна О. П. Основи організації навчання дітей адаптивній фізичній культурі в умовах центрів соціальної реабілітації / О. П. Яшна // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – № 6. – 2009. – С. 164–168.
 21. Яшна О. П. Методика навчання адаптивній фізичній культурі в умовах центрів соціальної реабілітації: навч. посібник / О. П. Яшна. – Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2013. – 216 с.